

Perusmuisto; ehdotuksesta digitaalisten välineiden ja prosessien käytön laajentamiseksi ja parantamiseksi yhtiöoikeuden alalla.

Eduskuntatunnus

U 4/2023 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 29.3.2023 direktiiviehdotuksen COM(2023) 177 lopullinen direktiivien 2009/102/EY ja (EU) 2017/1132 muuttamisesta digitaalisten välineiden ja prosessien käytön laajentamiseksi ja parantamiseksi yhtiöoikeuden alalla. Ehdotusta on käsitelty Ruotsin puheenjohtajakaudella neuvoston yhtiöoikeustyöryhmässä. Espanjan puheenjohtajakaudella käsittelyä jatketaan yhtiöoikeustyöryhmässä syyskuun lopussa. Tällä hetkellä ei ole tietoa jatkokäsittelyn tarkemmasta aikataulusta tai puheenjohtajamaan tavoitteista.

Euroopan tietosuojavaltuutettu on antanut ehdotuksesta lausunnon [19/2023](#) 17.5.2023 ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitea lausunnon [INT/1029-EESC-2023-01272](#) 16.6.2023.

Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle ehdotuksesta kirjelmän U 4/2023. Valtioneuvoston kanta oli yleisluontoinen ottaen huomioon toimitusministeriön rajoitetut toimintamahdollisuudet. Jatkokirjelmän tarkoitus on tarkentaa valtioneuvoston kantaa tietyiltä osin.

Suomen kanta

Mainitun valtioneuvoston kirjelmän mukaan valtioneuvosto suhtautuu yleisellä tasolla myönteisesti yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseen, yritystoimintaan liittyvän avoimuuden lisäämiseen ja yritysrekisteritietojen luotettavuuden parantamiseen. Valtio-

neuvosto katsoo, että keinojen tavoitteiden saavuttamiseksi tulee olla oikeasuhteisia siten, että ehdotettavien keinojen hyödyt ylittävät niiden toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset. On tärkeää, että toimintaympäristöä kehitetään niin, että yritysten toiminta sisämarkkinoilla helpottuu ja että yritykset pystyvät entistä tehokkaammin hyödyntämään sen luomia mahdollisuuksia.

Tällä kirjelmällä toistetaan aikaisempi kanta tarkentaen sitä seuraavassa tietyiltä osin.

Suomi tukee tavoitetta yhden kerran -periaatteen toteutumisen edistämiseksi tietojenvaihdon lisäämisellä jäsenmaiden yritysrekisterien välillä. Samoin Suomi näkee myönteisenä ehdotuksen kaupparekisteriotetta vastaavasta yhteisestä EU-yhtiötodistuksesta samoin kuin ehdotuksen digitaalisesta valtakirjasta rajat ylittävissä toiminnaissa. Neuvottelujen kuluessa on kuitenkin arvioitava erityisesti yhtiötodistuksesta ja digitaalisesta valtakirjasta saatavia hyötyjä suhteessa niistä aiheutuviin kustannuksiin samoin kuin ehdotusten tekniseen toteutettavuuteen. Haasteen EU-yhtiötodistukseen tuo se, että siihen sisällytettäväksi ehdotettuja tietoja ei ole kaikilta osin rekisteröity tällä hetkellä kansalliseen kaupparekisteriin. Neuvottelujen kuluessa pyritään vaikuttamaan siihen, että tällaisten tietojen rekisteröiminen olisi jäsenmaille vapaaehtoista. Lisäksi Suomen tavoitteena on välttää tai ainakin lieventää rekisteriviranomaiselle aiheutuvia tarpeettomiakin lisävelvoitteita esimerkiksi siitä, että EU-yhtiötodistus olisi annettava vähintään kerran vuodessa.

Muodollisuuksien, kuten asiakirjojen legalisointien, vähentämistä rajat ylittävissä toiminnaissa voidaan pitää kannatettavana. Tämä edellyttää, että viranomaisissa, oikeudenkäynneissä tai muissa vastaavissa menettelyissä hyödynnettävät yritysrekistereistä saatavat asiakirjat ovat luotettavia. Siltä osin kuin yritysrekistereille toimitettavien asiakirjojen tai tietojen kääntämisen edellyttämistä rajoitettaisiin, tulee lähtökohtana olla, että keskeiset yrityksiä koskevat tiedot ovat yritysrekistereistä edelleen saatavilla jäsenmaan virallisella kielellä.

Suomi suhtautuu myönteisesti siihen, että yritysrekisterien yhteenliittämisyjärjestelmän kautta Euroopan oikeusportaalissa asetettaisiin saataville tietoja myös henkilöyhtiöistä ottaen vaatimusten ja niiden laiminlyönnistä aiheutuvien seuraamusten oikeasuhteisuus huomioon erityisesti näiden yhtiöiden osalta. Siltä osin kuin tietojen saataville asettamisen lisäksi henkilöyhtiöihin esitetään sovellettavaksi myös muita yhtiöoikeusdirektiivin säännöksiä, on huomioitava, ettei muutosdirektiivin tarkoituksena ole harmonisoida henkilöyhtiöitä koskevaa lainsäädäntöä osakeyhtiöitä vastaavasti. Yhtiöoikeusdirektiivin soveltaminen joiltain osin myös henkilöyhtiöihin on kuitenkin perusteltua. Henkilöyhtiöidenkin osalta haasteena kansallisesti on, ettei kaikkia julkistettavaksi ehdotettuja tietoja ole rekisteröity tällä hetkellä kaupparekisteriin. Myös tältä osin pyritään neuvottelujen kuluessa vaikuttamaan siihen, että tällaisten tietojen rekisteröiminen olisi jäsenmaille vapaaehtoista.

Suomi suhtautuu varauksellisesti ehdotukseen konsernirakenteiden samoin kuin yhtiön keskushallinnon tai päätoimipaikan rekisteröimiseen kaupparekisteriin. Suomi katsoo, että ehdotusten oikeasuhtaisuutta tavoitteiden saavuttamiseksi tulee tarkastella neuvottelujen kuluessa.

Lähtökohtana kaupparekisterissä on, että rekisterissä julkistetaan nimenomaiseen yritykseen liittyviä tietoja ja asiakirjoja. Konsernirakenne ilmenee julkistettavasta konsernitiilinpäätöksestä. Konsernirakenteeseen liittyvän ilmoitetun tiedon varmentaminen rekisteriviranomaisen toimesta ei käytettävillä resursseilla ole mahdollista. Konsernitietojen tarpeellisuutta arvioidaan myös EU:n rahanpesulainsäädännön uudistamisen yhteydessä. Jos ehdotettu sääntely katsotaan tarpeelliseksi, on pyrittävä synergioiden hyödyntämiseen.

Suomessa osakeyhtiölakia (624/2006) ja lakia avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä (398/1988) sovelletaan täällä rekisteröityyn yhtiöön. Tällaisella yhtiöllä on sääntömääräinen kotipaikka Suomessa. Keskushallintoa tai päätoimipaikkaa koskevan rekisterimerkinnän merkitys ehdotuksessa esitetyistä perusteluista huolimatta jää epäselväksi, koska merkintä perustuisi ilmoittajan subjektiiviseen käsitykseen tällaisen sääntömääräisestä kotipaikasta erillisen paikan olemassaoloon. Tämä ehdotus ennemminkin heikentää kaupparekisterin tietojen luotettavuutta. Direktiiviehdotuksessa kerrotusta perustelusta poiketen tällaisella tiedolla ei arvioida olevan merkitystä esimerkiksi rajat ylittävissä maksukyvyttömyysmenettelyissä velallisen pääintressien keskuksen sen enempää kuin verotuksessa yhtiön verotuksellisen kotipaikan määrittelyssä.

Suomi katsoo, että neuvottelujen kuluessa on arvioitava, millaisia hyötyjä olisi yhdenmiehen rajavastuuyhtiöistä annetun direktiivin 2009/102/EY muuttamisesta siten, että direktiivissä edellytettäisiin direktiivissä tarkoitetun osakeyhtiön osakkeenomistajan julkaisemista kaupparekisterissä ja tiedon saataville asettamista rekistereiden yhteenliittämisyjärjestelmässä. Muutoksen tarvetta ja toteutustapaa on tarkasteltava ottaen huomioon, että tällä hetkellä Suomessa osakkaan julkistaminen kaikkien yksityisten osakeyhtiöiden osalta on tapahtunut yhtiön ylläpitämän osakasluettelon julkisuuden kautta, eikä tähän kansalliseen ratkaisuun ole tiettävästi liittynyt mainittavia ongelmia. Keskeistä on, että osakeyhtiö vastaa velvoitteistaan lähtökohtaisesti itse ja että yhtiön edustajat on merkitty asianmukaisesti kaupparekisteriin. Osakkeenomistajat eivät vastaa henkilökohteisesti osakeyhtiön velvoitteista.

Suomi suhtautuu myönteisesti yritysrekisteritietojen luotettavuuden parantamista koskeviin ehdotuksiin. Ilmoituksen oikeellisuuden varmistamiseen liittyvien hallinnollisten menettelyjen tulee olla sovitettavissa yhteen ilmoitusten käsittelylle säädettävien määräaikojen suhteen. Muutosilmoitusten käsittelylle säädettäväksi ehdotettua viiden työpäivän käsittelyaikavaatimusta on pidettävä varsin kireänä. Yritysrekisteriin liittyvien sanktioiden on ehdotuksen mukaisesti oltava tehokkaita sekä oikeasuhtaisia ja niillä on pyrittävä vaikuttamaan ennaltaehkäisevästi. Ehdotukseen sisältyviä määräaikoja koskevia vaatimuksia ja luotettavuuden parantamiseen liittyviä toimenpiteitä on arvioitava suhteessa niiden käytännön merkitykseen ja kustannuksiin.

Yritysrekisterien, edunsaajarekisterien ja maksukyvyttömyysrekisterien yhteenliittämisyjärjestelmien EU-tasolla tapahtuvassa yhteenliittämisessä tulee komission ehdotuksen mukaisesti huolehtia siitä, että tällä ei ole vaikutusta näiden eri järjestelmissä siirrettävien tietojen luovuttamista koskeviin rajoituksiin. Suomen tavoitteena neuvotteluissa on pitää huolta siitä, ettei eri rekistereitä ylläpitäville kansallisille viranomaisille aiheudu tarvetta muuttaa kansallisia järjestelmiään eikä siten kustannuksia, vaikka EU-tasolla hallinnoitavia järjestelmiä on tarkoitus liittää teknisesti yhteen komission toimenpitein.

Direktiiviehdotuksessa on useassa kohdin viitattu säännösten yhteensovittamiseen eIDAS-asetuksen (EU) No 910/2014 ja erityisesti sen käynnissä olevan eurooppalaista digitaalista identiteettiä koskevan uudistuksen (the European Digital Identity Wallet) kanssa. Suomi katsoo, että jatkovalmistelussa tulisi vielä kiinnittää huomiota ehdotetun sääntelyn ja uudistetun eIDAS-asetuksen mukaisten lompakkosovellusten väliseen suhteeseen ja yhteentoimivuuteen samoin kuin ehdotetun sääntelyn suhteeseen eIDAS-asetukseen muutoinkin.

Lisäksi Suomi katsoo olevan tarpeen varmistua siitä, että direktiivin täytäntöönpanolle varattu aika on riittävän pitkä riippuen direktiivin lopullisesta sisällöstä.

Pääasiallinen sisältö

Ehdotuksen tausta, tavoitteet, keskeiset ehdotukset ja vaikutukset on esitetty valtioneuvoston kirjelmässä U 4/2023 vp. Ehdotuksen tavoitteena on lisätä yritystoimintaan liittyvää avoimuutta ja vähentää yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Ehdotuksessa esitetään yritysrekistereissä ja rekistereiden yhteenliittämijärjestelmässä (BRIS) saatavilla olevien yritystietojen lisäämistä ja tietojen luotettavuuden parantamista. Edelleen pyritään vahvistamaan yhden kerran periaatteen toteutumista perustettaessa sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä rajat ylittävästi samoin kuin muissa rajat ylittävissä toiminnoissa, luomaan yhteinen yritysrekisteriote ja digitaalinen valtakirja helpottamaan yrityksen puolesta asiointia sekä vähentämään muodollisuuksia.

Toisin kuin kirjelmässä U 4/2023 vp (s.7 ja 12) todetaan, komissio ei ole ehdottanut yhtiöoikeusdirektiivin 36 artiklaa, joka koskee kolmansista maista olevien yhtiöiden sivuliikkeisiin liittyvien asiakirjojen ja tietojen julkistamista, muutettavaksi siten, että jäsenmaissa olevien yhtiöiden ("pääliike") kolmansissa maissa olevat sivuliikkeet tulisi julkistaa pääliikkeen yritysrekisterissä. Jatkossakin julkistamisvaatimus pääliikkeen yritysrekisterin osalta koskisi vain jäsenmaissa olevia sivuliikkeitä 19(2) artiklan h alakohdan mukaisesti. Tämä oikaisu ei ole merkityksellinen kokonaisuuden kannalta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta

Kirjelmässä U 4/2023 vp (s.6-7) on käsitelty ehdotuksen oikeusperusta.

Säädösehdotus sisältää ehdotuksen direktiivin (EU)2017/1132 täytäntöönpanosäädöksiä koskevan 24 artiklan muuttamiseksi.

Käsittely Euroopan parlamentissa

[Euroopan parlamentissa](#) vastuuvaiokuntana on JURI-vaiokunta. Raportoijana toimii Emil Radev (EPP). Käsittely vaiokunnassa on vasta alkamassa.

Kansallinen valmistelu

Komissio julkisti ehdotuksen 29.3.2023. Direktiiviehdotuksesta järjestettiin 12.4.2023 kuuleminen sidosryhmille. U-kirjelmäluonnos käsiteltiin valtioneuvoston kilpailukykyjaostossa kirjallisessa menettelyssä 20.–25.4.2023. Valtioneuvosto antoi kirjelmän U 4/2023 eduskunnalle 11.5.2023.

Jatkokirjelmäluonnos on käsitelty valtioneuvoston kilpailukykyjaostossa kirjallisessa menettelyssä 28.–30.8.2023

Eduskuntakäsittely

Kirjelmä U 4/2023 vp on käsiteltävänä talousvaliokunnassa lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Vaikutukset kansalliseen lainsäädäntöön sekä Ahvenanmaan toimivalta ilmenevät kirjelmästä U 4/2023 vp (s.10-13).

Taloudelliset vaikutukset

Kuten kirjelmästä U 4/2023 vp (s.12) ilmenee tällä hetkellä ei vielä pystytä luotettavasti arvioimaan uudistuksista aiheutuvia kustannuksia yrityksille, kaupparekisteriä Suomessa ylläpitävälle Patentti- ja rekisterihallitukselle sekä mahdollisesti muille viranomaisille ja

tahoille. Patentti- ja rekisterihallitus on kuitenkin arvioinut, että jos direktiivi hyväksyttiin sellaisenaan, olisivat tietojärjestelmäkulut useita miljoonia euroa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Liittyen kirjelmän U 4/2023 vp muistion sivuilta 3 ja 11 ilmenevään ehdotukseen Euroopan Parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/102/EY yhtiöoikeuden alalla yhdenmiehen rajavastuuyhtiöistä muuttamisesta, komissiolta saadun tiedon mukaan osakastiedot julkaistaan tällä hetkellä yhdenyhtiöiden osalta yritysrekisterien toimesta jo 21 jäsenmaassa. Tarkempaa tietoa siitä, tapahtuuko tämä nimenomaisen osakasrekisterin vai asiakirjakansioon rekisteröitävän tiedon kautta, ei ole.

Asiakirjat

COM(2023) 177 lopullinen

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erytisiasiantuntija Jyri Oksanen; jyri.oksanen@gov.fi
Hallitusneuvos Liisa Huhtala; liisa.huhtala@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/638/2023

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite